

Pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen ohjelma

7.1 Liikenne

Tehokas liikennejärjestelmä ja logistiikka edistävät maan kilpailukykyä ja ylläpitävät hyvinvointia. Suomen sijainti etäällä Euroopan liikenteen ja logistiikan valtavirroista asettaa suuret haasteet. Pitkäjänteisellä ja luovalla liikennepolitiikalla huolehditaan liikennejärjestelmästä ja sen riittävästä rahoituksesta. Liikennepolitiikalla ja älykkään liikenteen palveluilla tuetaan ilmastopolitiikkaa, kestävä kehitystä ja turvallista liikkumista. Toimiva ja sujuva joukkoliikenne tukee näitä tavoitteita ja parantaa ihmisten arkea. Hallitus edistää informaatioteknologiaa hyödyntävien palvelujen käyttöönottoa liikenteessä. Liikennealaa uudistetaan kehittämällä toimialan hallintoa, elinkeinoja ja valtion liiketoimintaa.

Pitkäjänteistä liikennepolitiikkaa

Hallitus linjaa vaalikauden alussa eduskunnalle annettavalla selonteolla liikennepolitiikan pitkän aikavälin suuntaviivat. Selonteko pitää sisällään vaalikauden 2007–2011 väyläinvestointiohjelman sekä liikennejärjestelmän kokonaisuuden hallintaan perustuvan pitkäjänteisen liikenteen ja infrastruktuurin kehittämis- ja investointiohjelman. Samassa yhteydessä selvitetään budjettirahoitusta täydentävien rahoitusmallien käyttöönotto väyläinvestointeihin.

Hallituksen tavoitteena on osoittaa vaalikauden aikana liikenneväylien hoitoon ja ylläpitoon rahoitus, jolla turvataan väyläverkoston palvelutaso ja liikenneturvallisuus. Hallitus kiinnittää huomiota perusväylänpidon rahoituksen jälkeenjääneisyyteen, alemmanasteisen tieverkoston yleiskuntoon ja ylläpitoon, kevyen liikenteen väyliin sekä yksityisteiden merkitykseen osana toimivaa väyläverkostoa.

Logistiikka- ja elinkeinopolitiikka

Hallitus korostaa toimivan logistiikan merkitystä Suomen kilpailukykyyn ja saavutettavuuden keskeisenä tekijänä. Osallistutaan vahvasti Euroopan unionin logistiikkapolitiikan kehittämiseen siten, että se palvelee nykyistä paremmin myös Suomen ja sen syrjäisten alueiden tarpeita. Parannetaan Suomen logistista kilpailukykyä tavoitteena elinkeinoelämän logistiikkakustannusten alentaminen koko maassa. Merenkulun väylämaksujen ylikatteellisuus poistetaan, lisätään maksujen läpinäkyvyyttä ja varmistetaan jäänmurtopalvelut nykytasolla osoittamalla niille riittävä budjettirahoitus.

Laaditaan logistiikkastrategia ja kaikki kuljetusmuodot kattavan kuljetusklusterin pitkän aikavälin elinkeinopoliittinen ohjelma edistämään suomalaisen liikenneklusterin kilpailukykyä. Hallitus toimii aktiivisesti Venäjän rajaliikenteen ongelmien ratkaisemiseksi. Suomi on sitoutunut toteuttamaan Helsinki-Vaalimaa moottoritien E 18 vuoteen 2015 mennessä, jonka varmistamiseksi sen puuttuvista osista tehdään koko yhteysvälin kattava toteutus päätös. Osa hankkeesta voidaan toteuttaa PPP-rahoitusmallilla. Hallitus selvittää pääkaupunkiseudun lentokenttäkapasiteetin riittävyyden.

Turvallisuus ja huoltovarmuus

Hallitus laatii ohjelman meriturvallisuuden parantamiseksi Itämerellä. Itämeren alusliikenteen turvallisuutta edistetään kehittämällä kansainvälisessä yhteistyössä liikenteen valvontajärjestelmiä, jääluokitussjärjestelmän luotettavuutta ja turvallista navigointia. Turvataan yhteiskunnan kuljetusten kotimainen omavaraisuus kaikissa tilanteissa.

Ympäristö ja joukkoliikenne

Liikenteellä on merkittävä osavastuu ilmastonmuutoksesta. Liikenteelle asetetut energiansäästö- ja ilmastotavoitteet saavutetaan vähentämällä liikenteen ympäristöhaittoja sekä edistämällä joukkoliikennettä, ympäristöystävällisiä kuljetusmuotoja ja siirtymällä biopohjaisiin polttoaineisiin liikenteessä. Liikenteen ympäristövaikutuksia hallitaan kannustamalla kuljetuselinkeinoja vapaaehtoisin energiasäästötoimin, logistiikkaa tehostamalla, joukkoliikennettä edistämällä ja yksityisautoilun hiilidioksidipäästöjä vähentämällä.

Kehitetään joukkoliikenteen sujuvuutta, työsuhdematkalippujärjestelmän ehtoja, seudullista suunnittelua ja ostoperiaatteita, turvataan julkisen liikenteen peruspalvelut haja-asutusalueella ja pyritään turvaamaan lentoliikenteen saatavuutta. Saaristoliikenteen lauttojen ja yhteysalusten palvelut turvataan vähintään nykytasolla. Valtio osallistuu suurten kaupunkien joukkoliikenteen rahoitukseen edellyttäen, että rahoitus lisää joukkoliikenteen käyttöä, parantaa joukkoliikenteen kilpailukykyä ja että kaupungit lisäävät omaa panostustaan joukkoliikenteeseen. Henkilöliikennelakia uudistetaan EU:n säädösten mukaisesti tavoitteena säilyttää Suomen erityisolosuhteet. Hallitus lisää esteetöntä joukkoliikennettä ja parantaa kevyen liikenteen olosuhteita.

Raideliikenne

Raideliikennettä edistetään parantamalla rataverkon tasoa ja kattavuutta, jatkamalla sähköistysohjelmaa sekä luomalla edellytyksiä kilpailulle rautateillä. Henkilöliikenteen kilpailuun rautateillä varaudutaan yhteisöainsäädännön edellyttämällä tavalla ja aikataululla. Selvitetään mahdollisuudet kilpailuttaa rautateiden henkilöliikennettä erityisesti pääkaupunkiseudun työssäkäyntialueella. Junien ostoliikennettä kehitetään vastaamaan paremmin alueellisia matkustustarpeita.

Merenkulku

Suomalaisen merenkulun kilpailukykyä parannetaan tärkeimpien kilpailijamaiden tasolle EU:n sallimilla tukimuodoilla ja varustamoverotusta uudistamalla. Tonnistoverolainsäädäntö uudistetaan kilpailukykyiseksi. Yleisvarauksen käyttöönotto selvitetään. Meripolitiikan tavoitteena on turvata Suomen kauppalaivaston myönteinen kehitys, suomalaisten merenkulkijoiden työllisyys ja huoltovarmuus. Hallitus varmistaa satamien liikenteellisen saatavuuden ja arvioi vesiväylien rakentamisen tarpeellisuutta osana maan logistista järjestelmää. Hallitus pyrkii turvaamaan matkustaja- ja tavaraliikenteen jatkuvuuden Merenkurkussa.

Toimialan ja hallinnon kehittäminen

Hallitus lisää panostaan liikennesektorin tutkimus- ja kehitystoimintaan. Logistiikan tutkimuksen ohella panostetaan erityisesti liikenteen telematiikkaa hyödyntävien ohjaus- ja tietopalveluiden kehittämiseen. Ilmatieteen laitoksen ja Merentutkimuslaitoksen yhteistyön syventämistä selvitetään. Kuljetusmarkkinoiden sääntelyllä varmistetaan, että liikenteenharjoittajat tarjoavat turvallisia ja sujuvia liikennepalveluja. Selvitetään käyttöperusteisten liikenteen hinnoittelumallien käyttöönottoa ja älykkäiden tiemaksujärjestelmien kokeilua. Hallitus selvittää väylävirastojen yhdistämisestä väylänpidon tuottavuudelle koituvia etuja ottaen huomioon merenkulun erityistarpeet.

Omistajapolitiikka

Liikennealan liikelaitosten omistajaperiaatteita kehitetään. Määritetään niiden erityistehtävät, valtion strategiset intressit ja tuottovaatimukset. Jatketaan hallinnonalan uudelleen organisointia tuottavuuden parantamiseksi. Tieliikelaitoksesta muodostetaan valtion kokonaan omistama osakeyhtiö vuoden 2008 alusta lukien. Merenkululaitoksen tuotantotoiminnot eriytetään ja selvitetään Varustamoliikelaitoksen ja Luotsausliikelaitoksen toiminnan kehittämisvaihtoehtoja. VR-yhtymän omistajaohjaus siirretään valtion omistajaohjausyksikköön 1.5.2007 lukien.

Euroopan unioni

Hallitus edistää liikennealan sisämarkkinoita Euroopan unionissa. Tuetaan avointen ja syrjimättömien liikennemarkkinoiden kehittymistä sekä toimia, joilla rajoitetaan liikenteen ympäristöhaittoja, parannetaan ympäristöturvallisuutta ja kehitetään terrorismin vastaisia toimia. Logistiikassa, ympäristöhaittojen torjunnassa ja liikenneturvallisuustyössä hyödynnetään kehittyneen tieto- ja viestintäteknologian antamia mahdollisuuksia.